

РЕЦЕНЗИЯ

На дисертационния труд

МАРКЕТИНГ СТРАТЕГИИ НА АГРОСЕКТОРНО И РЕГИОНАЛНО РАВНИЩЕ

Любомир Димитров Любенов

за придобиване на научна степен „доктор на науките“

Професионално направление 3.8 „Икономика“

Докторска програма „Световно стопанство и международни икономически
отношения”

Рецензент: професор д-р Емил Панушев

Основание за представяне на рецензията: заповед 614/28.09.2022 г. на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“ за участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд.

Дисертационният труд е посветен на обобщаване на постижения в определяне на взаимодействието на екосистемите и изследване на възможностите за прилагането на маркетингови стратегии в селскостопански сектори и национални региони. Разработен е подход за прецизиране на инструментите на национално, регионално и отраслово равнище с цел постигането на повишаване на международната конкурентоспособност на отрасъла.

Дисертационният труд се състои от 406 страници, от които 365 страници основен текст, библиография 12 страници и 29 страници приложения. Основният текст е организиран в увод, пет глави и заключение. Изследването е илюстрирано с помощта на 23 фигури и 24 таблици в основния текст, и с 20 таблици, 22 корелационни матрици и анкетна карта с инструкция за попълване в приложение. Библиографията

включва 45 източника на български език, 28 на английски език, 82 нормативни, институционални и периодични издания и 127 интернет източника.

АКТУАЛНОСТ И ЗНАЧИМОСТ

Актуалността на дисертационния труд на Любомир Димитров Любенов е дефинирана от спецификата на функциониране на аграрния сектор на регионално и секторно равнище, променящите се условия в световното стопанство и прилагането на общата селскостопанска политика на Европейския съюз в нашата страна.

Значимостта на изследването се определя от моделирането на специфични форми за прилагане на маркетингови стратегии в пчеларски и зърно производствени стопанства с цел постигането на конкурентни позиции на международните пазари. Авторът предлага научно обосновани концепции за създаване на устойчиви функционални структури, чрез които да се постигне успешно пазарно сегментиране на пчелните продукти и използване на регионалния стопански потенциал.

Методиката на дисертационния труд е издържана в научно отношение, тъй като се базира на задълбочено познаване на съвременните маркетингови стратегии и инструменти, събраната информация и изследванията в страната и постиженията на водещи изследователи в тази научна област. Приложени са статистически методи за обработка на данните и формулирането на изводи.

НАУЧНИ И НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ РЕЗУЛТАТИ

В представеният дисертационен труд са разработени подробно и задълбочено са разработени възможностите за приложение на маркетингов подход към сектор, който в една или друга степен е регулиран навсякъде по света – селското стопанство. Авторът изследва възможностите за прилагане на пазарен подход, като отчита

недостатъците на механизма за подкрепа от страна на Общата селскостопанска политика на Европейския съюз. Анализът е съсредоточен върху два сектора – зърно производство и пчеларство. И ако за първия сектор има подробна статистическа информация, втория на практика отсъства от статистическия годишник на страната. Поради това информацията в тази част има съществено значение при формирането на маркетинговите стратегии. Предложените методологически подходи и концепции за секторно и регионално въздействие са дали основание на автора да формулира съществени изводи и оценки за маркетинг стратегии на пчеларските стопанства. Техният приносен характер може да се систематизира в следните направления:

- Подробно са анализирани и систематизирани концептуалните основи на изграждането на маркетингови стратегии в контекста на взаимодействието на екосистемите. Предложен е модел на „зелена кръгова био-икономика“, което авторът подробно разработва и поставя в основата на взаимодействието между зърно производството и пчеларството и формирането на маркетингови стратегии. Разработването на тези проблеми е научен принос може да се определи като систематизирането и допълване на научни знания.
- На основата на изследване на националните и международни пазари на пчелни продукти са дефинирани конкурентните позиции на производителите в България, производствените им възможности и състоянието на сектора. Авторът е дефинирал и регионални специфики, които детайлно извеждат проблемите в пчеларството на регионално и секторно равнище. Разработването на тези проблеми е научен принос може да се

определи като систематизирането и допълване на научни знания.

- Предложен е регионално дефиниран модел на взаимодействие на териториалните и пазарните характеристики на отрасъла в условията на международна конкуренция. Чрез прилагането на сегментиране и позициониране на региона са изведени възможностите за постигане на съществени резултати за устойчиво развитие на регионалната и националната икономика от прилагането на маркетинговите стратегии. Тези резултати имат конкретна научно-приложна значимост.
- Изведена е ролята на взаимодействието между регионалните стопанства по линия на хоризонталните, вертикалните и вътрешните връзки и възможностите за утвърждаване на модел на организационна структура на пазарна ориентирана мрежова организация в сектор пчеларство на областно равнище. Дефинирана е ролята на маркетинговите стратегии за съхраняване на биоразнообразието и подкрепата на регионалните вериги за доставки, особено на биопродукти. Този научен принос може да се определи като систематизиране и допълване на научни знания.

Така представените научни и научно-приложни приноси са дело на автора. Те са резултат от задълбоченото изследване на постиженията в теорията и практиката на дефинираните селскостопански отрасли, и са дали възможност да се формулират модели за разработване и прилагане на маркетингови стратегии на национално и регионално равнище.

Представените публикации съдържат съществени части от научните изследвания на автора, които са представени в дисертационния труд. Участието в авторитетни научни форуми е дало възможност на Любомир Димитров Любенов да апробира изводите от своите

проучвания и да допринесе за развитието на съвременни концепции и намирането на обществено значими решения. Тези анализи и научно-приложни изводи са предпоставка за създаване на научно организационни подходи за практическо приложение на резултатите в дисертационния труд.

ОЦЕНКА НА АВТОРЕФЕРАТА

В автореферата на дисертационния труд, с обем от 53 страници, са посочени актуалността, целите и задачите на изследването, изследователската теза, методиката на анализа и неговата структура. Представеното съдържание дава вярна и точна представа за дисертацията като в изложението са включени и систематизиращи таблици и фигури, както и данни от методиката за получаването на някои от изследователските резултати. Справката за приносите отразява вижданията на автора за постигнатите новости в изследваната област. Включените в списъка публикации представят резултатите от дисертацията в монография, три студии и шест статии, които са публикувани в авторитетни научни издания.

КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ

Към рецензираният дисертационен труд могат да бъдат отправени и критични бележки с оглед бъдещи разработки и насочване към определени виждания.

На първо място, дефинираната от автора потребност от сътрудничество между производителите за оцеляване и утвърждаване на национална и международна конкурентоспособност, би следвало да определя и рамки, с които да не се създават форми на нелоялна конкуренция и изкривяване на пазара.

На второ място, едва ли е необходимо предефиниране на съдържанието на Общата селскостопанска политика на ЕС, тъй като тя е

част от Договорите. Аргументите, че земеделието се развива около урбанизираните райони е неточно – развива се там където има климатични условия, които не винаги са характерни за такива територии. Близостта до пазарите в съвременните условия често се постига с промени в сортовия и биологичен състав на продуктите.

На трето място, бих препоръчал авторът да прецизира библиографията, тъй като са посочени учебници и описателна литература, а би следвало акцентът да е върху задълбочени научни изследвания и специализирани публикации.

Посочените критични бележки и препоръки не намаляват качеството и количеството на получените резултати и приноси.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният дисертационен труд **МАРКЕТИНГ СТРАТЕГИИ НА АГРОСЕКТОРНО И РЕГИОНАЛНО РАВНИЩЕ** е посветен на дефинирането и предлагането на съвременни подходи за прилагането на маркетингов инструментариум в специфични аграрни сектори. Изследването съдържа научни и приложни постижения, съществени обобщения и оригинален подход в интерпретацията на пазарното поведение на аграрен сектор в специфичните условия на Общата селскостопанска политика на ЕС. Разработката притежава необходимите съществени научни приноси, поради което препоръчвам на Уважаемото научно жури да присъди на Любомир Димитров Любенов научната степен „доктор на науките“.

28.10.2022 г.

Гр. Варна

Рецензент:

/Проф. д-р Емил Панушев/